

Univerzita Pardubice
Fakulta Chemicko-Technologická
Katedra ekonomiky a managementu chemického a
potravinářského průmyslu

Vlastnické právo a jeho ochrana v právním řádu ČR

Stanislava Sobotková

Bakalářská práce

2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 26. června 2009

Stanislava Sobotková

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Ing. Jiřímu Klavíkovi za pomoc s úpravami a právníckou terminologií a dále bych ráda poděkovala svému bratrovi a mamince za radu a trpělivost při psaní této práce.

Souhrn

V této práci jsem se snažila zaměřit na veškerou problematiku vlastnického práva, stručné vymezení a historii, dále pak na způsoby jeho nabytí, vzniku či zániku. Dalším velmi obsáhlým tématem, kterým jsem se zabývala, je vymezení vlastnického práva v Občanském zákoníku a v Listině základních práv a svobod. Vlastnické právo má však i neodmyslitelné zastoupení v Mezinárodních dokumentech, kterými jsou Všeobecná deklarace lidských práv, Úmluva o ochraně lidských práv a svoboda a Charta základních práv úředního věstníku EU.

Klíčová slova:

vlastnické právo

vlastnictví

občanský zákoník

ochrana vlastnického práva

trestní zákon

trestní řád

Summary:

In this work, I tried to focus on all issues of property rights, a brief definition and history, as well as the ways of the acquisition, establishment or termination. Another very comprehensive subject, which I looked, is the definition of property rights in the Civil Code and the Charter of Fundamental Rights and Freedoms. Ownership rights, however, has inherent representation in international documents, such as Universal Declaration of Human Rights, the Convention for the Protection of Human Rights and Freedoms and Charter of Fundamental Rights of the EU Official Journal.

Keywords :

property right

property

citizen code

protection of property rights

criminal law

criminal procedure

OBSAH

ÚVOD	7
1. VYMEZENÍ VLASTNICKÉHO PRÁVA	8
1.1 Vlastnické právo	8
1.2 Historie vlastnického práva	11
2. ZAKOTVENÍ VLASTNICKÉHO PRÁVA V PRÁVNÍCH PŘEDPÍSECH	13
2.1 Listina základních práv a svobod	13
2.2 Mezinárodní dokumenty	14
2.3 Občanský zákoník	14
2.3.1 Držba	15
2.3.2 Nabývání vlastnictví	16
2.3.3 Spoluvlastnictví a společné jmění	18
2.3.3.1 Podílové spoluvlastnictví	18
2.3.3.2 Společné jmění manželů	19
2.3.4 Vyvlastnění	20
2.3.5 Zánik vlastnického práva	21
3. SOUKROMOPRÁVNÍ OCHRANA VLASTNICKÉHO PRÁVA.....	22
3.1 Ochrana vlastnického práva v rámci občanského práva hmotného	22
3.1.1 Žaloba na vydání věci (žaloba revidikační).....	23
3.1.2 Žaloba zápůrčí (negatorní).....	24
3.1.3 Náležitosti žalob	24
3.2 Ochrana vlastnického práva v rámci občanského zákoníku.....	25
3.2.1 Soudní ochrana	25
3.2.2 Zásah obecního úřadu (administrativní interdikt).....	26
3.2.3 Svépomoc	26
3.3 Ochrana vlastnického práva v rámci obchodního zákoníku.....	26
3.3.1 Ochrana majetkových zájmů zahraničních osob při podnikání v ČR.....	26
4. VEŘEJNOPRÁVNÍ OCHRANA VLASTNICKÉHO PRÁVA.....	28
4.1 Trestní zákon	28
4.2 Trestný čin.....	28
4.3 Přestupek.....	30
4.4 Druhy trestů	31
4.4.1 Peněžitý trest.....	31
4.4.2 Propadnutí věci	32
4.4.3 Propadnutí majetku	32
4.5 Trestní řád.....	32
4.5.1 Účel zákona	33
4.5.2 Podání	33
4.5.3 Oprávnění poškozeného a uplatnění nároku na náhradu škody.....	33
4.5.4 Vydání a odnětí věci	34
4.5.5 Vrácení věci	34
4.5.6 Zajištění výkonu trestu propadnutí majetku	34
ZÁVĚR	35
POUŽITÁ LITERATURA:	37

ÚVOD

Hlavním účelem této práce, kterou jsem sepsala je zpřehlednění vlastnického práva a jeho zakotvení v právních předpisech a dalších pramenech práva.

Proto cílem této bakalářské práce je rozbor právní úpravy vlastnického práva. Je to téma, které mne vždy velmi lákalo a přitahovalo, i když jsem zatím neměla možnost nahlédnout do něho z vlastní zkušenosti. Snad jen okrajově, kdy jsem se setkala jen s jednou jeho problematikou, a to právem restitučním v době, kdy můj otec žádal o vrácení pozemků, které mu byly státem vyvlastněny po roce 1968.

Pronikat do historie vlastnického práva a postupně se seznamovat s jeho vývojem po dobu jeho existence již od dob starého Říma, je velmi imponující a jsem ráda, že čerpáním z odborných materiálů jsem mohla poznat a alespoň trochu proniknout do tohoto velmi zajímavého tématu.

Dalším cílem mé práce bylo podat informace pro lepší orientaci v celé problematice týkající se vlastnického práva. Vymezit jeho obsah, způsoby jeho nabytí, vzniku či zániku. Důležité jsou také informace týkající se spoluvlastnictví, které dělíme na podílové a společné jmění manželů. Důležitým aspektem je i zakotvení vlastnického práva v právních předpisech což jsou další informace, které lze získat z této bakalářské práce. V České republice je nejdůležitějším zdrojem právní úpravy vlastnického práva Listina základních práv a svobod. Princip vlastnictví majetku je pak promítnut zejména do občanského zákoníku. Vlastnické právo je dále zakotveno například v obchodním zákoníku nebo v trestním zákoně.

V další části své bakalářské práce budu popisovat téma „Soukromoprávní ochrany vlastnického práva“, které se věnuje ochraně vlastnického práva soudní i mimosoudní ochrany.

Již obsah této práce poukazuje, že znalost vlastnického práva, byť v té nejzákladnější formě, je velmi důležitá nejen pro právnické subjekty, ale i pro běžný život každého člověka, který se dostane do právní situace související s vlastnickým právem. Proto jsem čerpala všechny tyto vědomosti ráda a se zájmem.

1. VYMEZENÍ VLASTNICKÉHO PRÁVA

Vymezení vlastnického práva spočívá v základním začlenění vlastnického práva v hierarchii právního systému, a čeho se jeho problematika týká.

1.1 Vlastnické právo

Právo všeobecně dělíme na právo objektivní a právo subjektivní. Objektivní právo se vyznačuje obecností, závazností, vynutitelností a zveřejněním práva v odborné publikaci, či časopise. Subjektivní právo chápeme ve smyslu oprávnění někoho k něčemu. Je opakem právní povinnosti, což je nutné chování, kde povinnost vyplývá ze zákona, z rozhodnutí soudu či smlouvy^[7].

System práva dělíme na hmotné a procesní právo a na veřejné a soukromé právo. Hmotné právo vytyčuje práva a povinnosti pro jednotlivé osoby. Právo procesní naopak upravuje postup při řízení ohledně hmotného práva před daným státním orgánem. Veřejné právo, jako např. trestní, správní, daňové, vyjadřuje nerovnost subjektů, z nichž má nadřazené postavení stát. Právo soukromé, tedy občanské, pracovní či obchodní, naopak vyjadřuje rovnost subjektů mezi sebou a před příslušným státním orgánem.

Hmotná lidská práva jsou obsažena v Listině základních práv a svobod. Dělí se na práva občanská, politická, sociální a tzv. nová (ostatní). Posledně zmiňované například formulují právo na příznivé životní podmínky, právo na informace o stavu životního prostředí, právo o účasti na rozhodování týkající se životního prostředí. Sociální práva jsou právy hospodářskými, sociálními a kulturními, zabývající se mimo jiné např. právem na práci, právem na sociální zabezpečení a právem na kulturní dědictví. Politická práva jsou např. svoboda projevu, petiční právo, shromažďovací právo, sdružovací právo či právo podílet se na správě věcí veřejných nebo právo na informace o činnostech státních orgánů.

Občanská práva jsou nejstaršími právy, náleží všem lidem bez rozdílu věku, pohlaví, rasy či státní příslušnosti. Byla formulována do šesti nejdůležitějších práv náležitých každému člověku a to právo na život, zákaz trestu smrti, právo na svobodu, právo na odpor, právo na lidskou důstojnost, právo vlastnit majetek.

Právo vlastnit majetek vyjadřovalo rovnost všech vlastníků a právo dědit majetek. Vlastnictví však nesmí být zneužito na úkor práv druhých, či být v rozporu s obecným zájmem. Omezení vlastnictví nebo vyvlastnění je možné jen ve veřejném zájmu na základě zákona současně za přiměřenou náhradu. S vlastnictvím je dále spojeno i právo ukládat daně a poplatky na základě zákona.

Vlastnické právo je odlišným pojmem od slova vlastnictví. Vlastnictví je ekonomickou veličinou, která se zabývá majetkovými vztahy, držbou, užíváním a vztahu k daným věcem, které jsou předmětem vlastnictví. Zato vlastnické právo je veličina právní a lze ji rozdělit na právo objektivní a subjektivní. Po objektivní stránce se pod vlastnickým právem rozumí souhrn právních norem a v subjektivním smyslu určité oprávnění vlastníka. Subjektivně lze na vlastnické právo nahlížet jako na právem svěřenou schopnost vlastníka, v mezích stanovených právním dokumentem držet, užívat a nakládat s věcmi dle své úvahy a ve svém zájmu. Tato schopnost není závislá na moci kohokoliv jiného k dané věci a době. Zároveň právo znemožňuje jakékoliv užívání, chování či domáhání se třetích osob k věci vlastníka, které by ho rušilo v jeho právech.

Zákonný obsah a ochrana všech vlastníků je pro vlastnické právo stejná. Omezení je možné jen na základě zákona, popř. dočasným způsobem. Například jakmile omezení zmizí, obnoví se vlastnické právo v původním rozsahu bez jakéhokoliv zásahu vlastníka. Vlastnické právo náleží pod práva věcná spolu s věcným právem k věci cizí a držbou.

Lidská práva a základní svobody a jejich náhled na vlastnické právo^[4]. Právo vlastnit majetek upravuje Listina základních práv a svobod. Obsah a hranice vlastnického práva jsou dle Listiny základních práv a svobod vymezeny zákony odvětví práva veřejného a soukromého. Je zde zaručeno i dědění majetku. Listina neumožňuje za zákona upřednostňovat kohokoliv ze subjektů vlastnického práva. Je tedy zabráněno jakémukoliv zvýhodňování v případě všech typů vlastnictví, ať je to subjekt soukromoprávní, veřejnoprávní, fyzická nebo právnická osoba. Jen v případech vlastnictví, které by měly přejít státu, stanoví zákon dle Listiny. Důvody výjimečnosti veřejné moci jsou z důvodů potřeb společnosti a rozvoje daného hospodářství či veřejného zájmu. Z vlastnictví vyplývá i odpovědnost a závazky.

Z mezinárodního a evropského práva lidských práv^[9] je vlastnictví chápáno jako právo hospodářské či jako právo občanské. Problémem, je, i zda je dané vlastnictví

jednotlivce soukromé či ne, což odráží mezinárodní listina. Neúplné ustanovení Všeobecné deklarace lidských práv z roku 1948 bylo nejprve celosvětově uznáváno, a poté nahrazeno Úmluvou z roku 1965 o vyčlenění rasové diskriminace. Nebylo však začleněno ani do jednoho z Paktů Organizace spojených národů z roku 1966, tj. Mezinárodního paktu o občanských a politických právech nebo Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. Uvedená Organizace stanovisko, že vlastnictví nahradilo vlastnictví národů, což bylo začleněno do článku 47 Paktu o občanských a politických právech. Celosvětově je, vyjma Africké charty práv člověka a národů, vlastnické právo zavedeno jako právo vylučující jakoukoliv druhořadost. Ve Spojených státech amerických existuje forma práva na soukromé vlastnictví zároveň, ale vylučující jakýkoliv způsob lichvářství či vykořisťování. Dle Evropské úmluvy ještě nebylo vlastnické právo součástí práv zaručených. Bylo přiznáno až prvním Dodatkovým protokolem k Úmluvě společně s restrikcemi užívání majetku v obecném zájmu, stručnou formulací: „Každá fyzická osoba nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek.“ Až v roce 1982 Evropský soud pro lidská práva posílil vlastnické právo v souboru práv začleněných v Úmluvě.

Ústavní systém České republiky ^[2] zajišťuje vlastnickou nadřazenost subjektu, která je vymezena v článku 11 Listiny. V Listině je obsaženo právo každého vlastníka na vlastnictví majetku. Zákonný obsah a ochrana náleží dle vlastnického práva všem vlastníkům, spolu se zaručeným děděním. Ustanovení § 126 občanského zákoníku zajišťuje ochranu vlastnického práva.

Předmět a subjekty vlastnictví je majetek potřebný k zabezpečování potřeb celé společnosti, či rozvoje národního hospodářství popř. veřejného zájmu. Náleží do vlastnictví státu, obce nebo právnických osob. Určité předměty vlastnického práva můžou být na základě stanovení zákona jen ve vlastnictví občanů České republiky nebo právnických osob se sídlem v ČR. Vlastníkem dálnic je stát. Fyzická osoba, právnická osoba se sídlem v ČR, obec a stát mohou být subjektem rovného vlastnického práva na území ČR.

Devizový zákon se zabývá nabýváním nemovitostí v ČR devizovými cizinci, kteří nejsou občany ČR. Vlastnictví zavazuje dle článku 11 Listiny základních práv a svobod. Nesmí být v rozporu se zákonem, či zneužito na omezení práv druhých osob. Nesmí nad míru stanovenou zákonem poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí. V občanském zákoníku, obchodním zákoníku, v živnostenském zákoně, v daňovém zákoně, v zákoně o

požární ochraně, v horním zákoně či ve stavebním zákoně jsou uvedeny povinnosti vlastníků. Trestného činu se dopustí ten, kdo spáchá trestné činy krádeže, zpronevěry, podvodu apod.

1.2 Historie vlastnického práva

Vlastnické právo bylo v minulosti chápáno jako úplná právní moc nad věcí hmotnou, která poskytovala vlastníkovu právo s věcí nakládat dle libosti a kohokoliv jiného z působení na danou věc vyloučit. Podstata vlastnictví tedy nešla spočítat ani nebyla součtem, nýbrž jeho celkem. Je-li vlastnictví právem věčným a má-li povahu práva absolutního, pak zde nenáleží žádná povinnost třetích osob do vlastnictví zasahovat a ve výkonu moci vlastníka rušit, či se v užívání věci zapojit^[5].

Obsah vlastnického práva nevyklučoval možnost omezení vlastnického práva z pohledu zákonných norem sepsaných vrchností ve veřejný prospěch, zabývající se klidným sousedským soužitím, tedy právem soukromým, jež mohou cizím osobám k věci cizí náležet. Tato práva k cizí věci jsou natolik obsáhlá, že poskytují oprávněné osobě nárok na veškerý výtěžek z dané věci. Tento starý zákon známý již z římského práva, vedl k mylné nauce o tzv. děleném vlastnictví na vlastnictví vrchní a požitkové.

Části této právní nauky jsou známé ještě z občanského zákoníku rakouského. Soukromé vlastnické právo se vyskytuje u všech národů. Například v právě římském byl znám pod názvem princip individuálního vlastnictví, což bylo odvozeno od slova dominium (neboli domare), tedy „krotiti“. Toto slovo bylo užíváno zejména ve spojení s movitými věcmi, např. se zvířaty.

Subjektem vlastnického práva jako dnes, mohla být jen osoba se způsobilostí k právům. Dle římského práva byly subjekty římsští občané a také cizí příslušníci, jimž bylo toto právo zvlášť propůjčeno. Dnešní práva cizince nevyklučují z vlastnických práv, ani k pozemkům ležícím v obvodě daného státu. Z obsahu vlastnického práva dále vyplývá, že vlastnictví k dané věci nemůže mít několik osob společně v plném rozsahu, ale jen jako spoluvlastnictví na určitém podílu dané věci. Z toho tedy mají právo na poměrnou část výtěžku z ceny po prodeji získané, ale i zároveň povinnost přispívat na náklady za věc, spojené s jejím užíváním.

Předmětem vlastnického práva mohla být jakákoliv hmotná věc, která je součástí právního obchodu a pokud je v moci jednotlivce ji ovládat (takovými věcmi nejsou např. voda, vzduch, dále pak věci vyňaty římským právem a posvěceny bohoslužbě, pohřební místa, hradby, brány a veřejné řeky). Věci určené pro veřejné užívání byly zpravidla majetkem obce či státu.

Nabývání vlastnického práva v římském právu se zakládalo na převodu vlastnictví zvláštní obřadnou formou, či odevzdáním vlastnictví jinému subjektu spojené s převedením vlastnických práv. Dále pak byl znám způsob tzv. praetorského bonitačního vlastnictví, které spočívalo v odevzdání vlastnických práv, přičemž vlastnictví bylo ponecháno původnímu vlastníkovi – tradentovi. Příjemce však byl chráněn právem a měl všechny výhody vlastnického práva.

V rakouském právu u věcí nemovitých však nestačí jen odevzdání např. pozemku, ale převod je spojen se zápisem do pozemkových knih. Dalšími způsoby nabývání vlastnického práva bylo vlastnictví vzniklé vydržením, okupací pánovi věci nebo věci jím opuštěné, specifikací, vyvlastněním, přírůstkem či vlastnictví vzniklé nálezem pokladu.

Předmět žaloby v římském právu sloužil k ochraně vlastnického práva. Byl znám jako actio in rem. Zabýval se případy, při nichž docházelo k pozbytí vlastnictví. Nabyli-li někdo jiný s vůlí či bez vůle vlastníka vlastnictví k dané věci, či jednostranným vzdáním se vlastnictví, např. při vrácení divoké zvěře zpět do přírody, dále pak zkrocenými zvířaty, která si odvykla vracet se zpět k vlastníkovi po dobu 42 dnů, např. roj včel, není-li dostihnut vlastníkem do 2 dnů. V římském právu dochází ke ztrátě vlastnictví také za situace, dostane-li se věc do moci nepřátel.

2. ZAKOTVENÍ VLASTNICKÉHO PRÁVA V PRÁVNÍCH PŘEDPÍSECH

Problematikou vlastnického práva se zabývá většina předpisů právního systému, nejdůležitějšími z nich jsou Listina základních práv a svobod, mezinárodní dokumenty a občanský zákoník.

2.1 Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod byla schválena v roce 1991 tehdeším Federálním shromážděním ČSFR na základě České národní rady a Slovenské národní rady^[23]. Byla přijata formou ústavního zákona č. 23/1991 Sb. Vychází z neporušitelnosti přirozených práv člověka, občana. K tomuto ustanovení navazují i obecně sdílené hodnoty lidství spolu s demokratickými a samosprávnými tradicemi obou našich národů. Na základě zkušeností z dob, kdy lidská práva a základní svobody byly v naší vlasti potlačovány, jsou vkládány naděje na ochranu práv společným úsilím všech národů se svobodným a demokratickým smýšlením.

Listina obsahuje šest hlav: Obecná ustanovení, Lidská práva a základní svobody, Práva národnostních a etnických menšin, Hospodářská, sociální a kulturní práva, Právo na soudní a jinou právní ochranu a Ustanovení společná.

Listina základních práv a svobod zakotvuje právo vlastnit majetek v čl. 11. Toto právo má u všech vlastníků stejný zákonný obsah a ochranu, společně se zaručeným právem k dědění. Zákon dále určuje majetek spadající do vlastnictví státu, obce, či právnické osoby. Tento majetek má charakter nutnosti pro potřeby společnosti, rozvoje národního hospodářství, či veřejného zájmu.

Je zde zdůrazněna i závaznost vlastnictví, které nesmí být užito k omezení práv druhých osob, či být v rozporu se zákonem. Vlastnictví také nesmí poškozovat lidské zdraví a přírodu nad míru stanovenou zákonem.

Vyvlastnění je možné jen na základě zákona a za přiměřenou náhradu. S právem vlastnit majetek úzce souvisí placení daní či poplatků, neboť tím, že právní subjekt platí daň

nebo poplatek, dochází také ke zmenšení jeho majetku. Podle Listiny lze daně a poplatky ukládat jen na základě zákona.

2.2 Mezinárodní dokumenty

Všeobecná deklarace lidských práv ^[25] v čl. 17 se pojednává o právu každého subjektu na vlastnictví majetku, byť jako jednotlivce, či společně s jinými subjekty. Dále pak o tom, že žádný subjekt nemůže být proti své vůli zbaven majetku.

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod neboli tzv. Evropská úmluva ^[18], ve znění Dodatkového protokolu, se zabývá právem každé osoby jak fyzické, tak právnické, k užívání svého majetku. Tohoto práva nemůže být nikdo zbaven. Zbavení nebo omezení vlastnického práva je možné pouze ve veřejném zájmu a za podmínek stanovených zákonem nebo podle obecných zásad mezinárodního práva. Případné zbavení nebo omezení vlastnického práva musí být učiněno za spravedlivou náhradu. Dále je zde povoleno k přijímání dalších zákonů, které jsou důležité k užití majetku v souladu s obecným zájmem a které zaručí placení příslušných daní, poplatků, či pokut.

Vlastnické právo je dále zakotveno v Chartě základních práv Evropské unie ^[6], která v podstatě rozvíjí tzv. Evropskou úmluvu. Dále se zabývá ochranou duševního vlastnictví. Obsah vlastnického práva je rozšířen na právo k literárním dílům, uměleckým dílům, patentům, ochranným známkám a práva příbuzná. Zde je zaručeno vlastnictví k majetku nabytému zákonným způsobem a jeho právo k jeho užívání, nakládání s ním, či jeho odkazování. Zbavení majetku je v tomto směru možné jen ve veřejném zájmu, který stanoví zákon, za náhradu ve výši zabaveného majetku a ve stanovené lhůtě.

2.3 Občanský zákoník

Právo vlastnit majetek, zakotvené v Listině základních práv a svobod, je podrobněji upraveno jako vlastnické právo v občanském zákoníku ^[29]. Základem práv vlastníka je tzv. vlastnická triáda. Jsou to práva vlastníka, která mu umožňují danou věc držet, užívat, popř. požívat a právo s věcí nakládat. Právo věc užívat dává vlastníkovy oprávnění používat i plody a užitky z dané věci. Umožňuje vlastníkovi tzv. realizaci užitné hodnoty tedy využívání užitečných vlastností věci a brát z ní přírůstky. Právo s věcí disponovat se rozumí

nakládat s předmětem vlastnického práva a zahrnuje jak oprávnění věc prodat, darovat, přenechat do nájmu, tak věc fakticky spotřebovat či zničit. Právo věc držet rozlišujeme jako součást obsahu vlastnického práva nebo jako samostatné právo subjektu, jež není vlastníkem dané věci.^[24] S právy vlastníka jsou neodmyslitelně spojeny i jeho povinnosti.

Vlastnické právo vlastníka rovněž zavazuje. S těmito povinnostmi jsou spojena zejména sousedská práva, jimiž se subjekt zavazuje, že se zdrží všeho, čím by nad míru přiměřenou poměrům obtěžoval jiného hlukem, pachem, kouřem. Dále, že nebude ohrožovat sousedův pozemek nebo sousedovu stavbu úpravami na své stavbě či pozemku, a že jeho zvířata nebudou vnikat na sousedící pozemky.

Ochrana vlastnických práv je založena na základním poznatku, že existuje rovnost všech vlastníků před zákonem. Tuto ochranu poskytuje soud ve dvou řízeních, a to v řízení občanskoprávním a trestním. Občanskoprávní řízení se týká žalob ohledně vlastnického práva. Trestní řízení se zabývá tím, zda určitá osoba spáchala trestný čin, například krádeže, zpronevěr, podvodu apod. Jiná forma ochrany vlastníka je svépomocí. Lze jí uplatnit jen za situace, kdy hrozí bezprostřední poškození vlastnického práva. Tato svépomoc však musí být přiměřená a musí být provedena pouze v případě, kdy je předmět vlastnictví ohrožen.

2.3.1 Držba

Držbou rozumíme dle občanského zákoníku faktické ovládní věci v právním smyslu což je uvedeno v ust. § 129 až 131 občanského zákoníku^[7]. Je to stav, kdy někdo věc ovládá, ale není jejím vlastníkem. Mezi další způsoby ovládní věci patří vlastnictví, detence a vydržení. Detentorem je například nájemce ovládající věc z titulu nájmu.

Držbu dělíme do dvou skupin, a to na držbu oprávněnou (v tzv. dobré víře) a držbu neoprávněnou (v tzv. zlé víře). Oprávněná držba se uplatňuje například při koupi počítače. Jsme tedy v dobré víře k ovládní věci. K neoprávněné držbě dochází při nálezu věci, kterou po uplynutí stanovené lhůty tří měsíců, po kterou si vlastník pro danou věc nepřevzme, neodevzdá nálezce obci, na jejímž území věc našel.

Vydržení, je způsob nabytí vlastnického práva za dvou předpokladů. Za první, pokud dojde k oprávněné držbě v dobré víře nebo za druhé, pokud vznikne tzv. nepřetržitá držba. Nepřetržitá držba vzniká u nemovitých věcí po uplynutí deseti let a u věcí movitých po třech letech.

2.3.2 Nabývání vlastnictví

K nabývání dochází několika způsoby dle ust. § 132 a 133 občanského zákoníku, a to smlouvou – kupní, darovací, směnnou či smlouvou o dílo; děděním, rozhodnutím státního orgánu, vydržením, přírůstkem, smísením, nalezením a ze zákona ^[7].

Kupní smlouva je úkon stanoven v ust. § 588 až 600 občanského zákoníku a § 409 až 476 obchodního zákoníku. Po jejím uzavření vzniká právní vztah mezi kupujícím a prodávajícím. Proávající se v ní zavazuje k tomu, že v sepsané lhůtě odevzdá kupujícímu předmět koupě. Kupující se zavazuje k převzetí předmětu koupě společně se zaplacením kupní ceny. Jak kupujících, tak prodávajících, může figurovat v kupní smlouvě více najednou.

Základními pojmy pojící se s kupní smlouvou jsou předmět koupě a kupní cena. Předmětem koupě jsou jakékoliv právní věci ve vlastnictví prodávajícího. Pokud tyto věci nejsou odstraněny z občanskoprávní dispozice, či jsou v ní omezeny.

Kupní cena je úhrada v peněžní formě za předmět koupě. Velikost kupní ceny se určuje dohodou za předpokladu splnění cenových předpisů. Splatnost kupní ceny je řešena jednorázově nebo ve splátkách.

Ke vzniku kupní smlouvy dochází za podmínek vzájemné shody jak kupujícího, tak prodávajícího. Podmínkou platnosti je písemná forma kupní smlouvy. Pokud je předmětem smlouvy nemovitost evidovaná v katastru nemovitostí, vzniká vlastnické právo až vkladem do katastru nemovitostí. U věcí movitých dochází k nabytí vlastnictví převzetím dané věci. Pro smlouvu u věcí movitých, při prodeji mezi podnikateli, se užívá její úprava zařazená v obchodním zákoníku. Pokud je předmětem koupě či prodeje nemovitost, je zdrojem občanský zákoník. Obchodní zákoník je užit při prodeji nemovitosti zejména podniku.

Darovací smlouvou vzniká vztah, při němž subjekt, tedy dárce, předá bezplatně předmět smlouvy, tj. dar, obdarovanému, a ten jej přijme. Darovací smlouva je oboustranný právní úkon na základě ust. § 628 až 630 občanského zákoníku. Předmětem darování může být jakákoliv věc či majetek ve spoluvlastnictví. U darování věci v podílovém spoluvlastnictví je podmínkou, že dárce musí být všichni zúčastnění spoluvlastníci. Nelze darovat věc náležící do společného jmění manželů. Pokud je věc darována manželům,

nabývají ji do podílového spoluvlastnictví. Předmětem darování může být vše, co má majetkovou hodnotu a za podmínky, že to jeho povaha připouští.

Uzavřením darovací smlouvy je např. darování z ruky do ruky, či předáním součástí, které umožňují ovládnutí darované věci. Písemná smlouva je zde nutná jen v případě, že nedojde k předání dané věci již při jejím darování. V tomto případě jde pouze o slib darování. V současné době však naše právo nepřipouští darování pro případ smrti.

K zániku darovacího vztahu může dojít obecnými důvody nebo specifickými, např. pokud se obdarovaný chová vůči dárci způsobem, kterým porušuje dobré mravy. Dárce může požádat o zrušení darovací smlouvy a o vrácení darované věci. Tento úkon je jednostranným právním úkonem.

Směnná smlouva neboli výměna je vztah, kterým vzniká právo a povinnost směniti si vzájemně věc na základě směnné smlouvy dle ust. § 611 občanského zákoníku. Tento způsob nabytí vlastnického práva se podpůrně řídí ustanoveními o kupní smlouvě. Obě strany jsou brány jak kupující, tak prodávající podle toho, která v dané chvíli přijímá a která prodává. Z kupní smlouvy se užívají jen daná ustanovení náležící směnné smlouvě.

Dědění je právní úkon, který vzniká smrtí zůstavitele. Podmínkou je, že daný subjekt musí být oprávněným dědicem na základě závěti či zákona. Předmět závěti se dědí ke dni smrti zůstavitele.

Rozhodnutí státního orgánu probíhá na základě rozhodnutí soudu, zejména se zabývá vypořádáním společného jmění manželů. Okamžik vzniku vlastnického práva nastává dnem právní moci soudního rozhodnutí.

Podmínkami vydržení jsou způsobilost subjektu k právním úkonům, způsobilost předmětu, věc k vydržení nemůže být vlastnictvím právní osoby či státu, vydražitel musí s danou věcí nakládat v dobré víře ve vztahu k jejímu vlastnictví (ust. § 134 až 135 občanského zákoníku). Nabytí vlastnického práva vzniká uplynutím vydržecí lhůty. Nepřetržitá držba nastává u věcí movitých po uplynutí 3 let a u věcí nemovitých po 10 letech.

Přírůstky vzniká vlastnické právo oddělením věci od její původní části. Při smísení se vlastnické právo vzniká okamžikem smísení daných věcí. Při nalezení věci vzniká povinnost nálezci odevzdat věc obci, na jejímž území věc našel. Zároveň mu vzniká právo na nálezné

ve výši 10% z ceny nalezené věci. Pokud se původní vlastník o danou věc u příslušného orgánu nepřihlásí ve lhůtě 6 měsíců, stává se novým vlastníkem obec.

Ze zákona dochází k nabytí vlastnického práva zcela ojedinele. Například takto nabyly vlastnické právo obce (zákonem č. 172/1991 Sb.) nebo kraje (zákonem č. 157/2000 Sb.).

2.3.3 Spoluvlastnictví a společné jmění

Vlastnické právo k dané věci může být ve vlastnictví jednoho, či více subjektů najednou, aniž by bylo nutné ji dělit (ust. § 136 občanského zákoníku). Tuto právní situaci nazýváme spoluvlastnictví^[7]. Všichni spoluvlastníci jsou považováni za vlastníka jediného k dané věci. Pro spoluvlastnictví platí stejná práva, jako v případě individuálního vlastnictví.

Z hlediska spoluvlastnictví rozlišujeme dvě jeho formy:

- podílové spoluvlastnictví,
- společné jmění manželů (tzv. SJM).

2.3.3.1 Podílové spoluvlastnictví

Podílové spoluvlastnictví může existovat mezi osobami, pokud mezi nimi není SJM (ust. § 137 až 134 občanského zákoníku). Jeho charakteristickým znakem je podíl, který vyjadřuje míru účasti na právech a povinnostech ke společné věci. Vyjadřuje právní postavení vůči ostatním spoluvlastníkům a podílení na užitech z dané věci. Spoluvlastnický podíl je důležitým faktorem zejména při zrušení či vypořádání spoluvlastnictví.

Daný podíl je nejčastěji zaznamenán v procentech, či zlomcích. Většina podílů náležící jednomu ze spoluvlastníků určuje právo danému vlastníku k hospodaření se společnou věcí. Za situace, kdy jsou velikosti podílu stejné, rozhoduje soud. Subjekt, který předmět ve společném vlastnictví neužívá, má dle zákona právo na peněžní náhradu. Náklady vzniklé při podílovém spoluvlastnictví hradí účastníci ve výši svého podílu na společné věci. Pokud chce jeden z účastníků převést svůj podíl na jiný subjekt, pak dle zákonného předkupního práva mají přednost ostatní spoluvlastníci. Výjimku zde tvoří blízké osoby vlastníka tedy manželka, děti a sourozenci, kterým může být podíl vlastníka nabídnut před spoluvlastníky.

Nikdo není ze zákona povinen setrvávat v podílovém spoluvlastnictví proti své vůli. Ke zrušení spoluvlastnictví dochází dvěma způsoby. Prvním způsobem je uzavření dohody, která musí mít při vypořádání spoluvlastnictví k nemovitostem písemnou formu. Druhým způsobem zrušení spoluvlastnictví je rozhodnutí soudu. K soudu dochází při podání návrhu o zrušení spoluvlastnictví od některého ze spoluvlastníků.

Vypořádání spoluvlastnictví, které probíhá po jeho zrušení, může být provedeno některým způsobem, který stanoví občanský zákoník. Ten preferuje především reálné rozdělení věci, např. pozemku. Nelze-li věc reálně rozdělit, ponechá si jí některý ze zúčastněných spoluvlastníků a ostatní spoluvlastníky vyplatí. Pouze v případě, že věc nelze reálně rozdělit a žádný ze spoluvlastníků věc nechce, resp. není schopen poskytnout ostatním spoluvlastníkům náhradu v penězích, provede se prodej věci a výtěžek z prodeje se rozdělí dle podílů mezi spoluvlastníky.

2.3.3.2 Společné jmění manželů

Při vzniku manželství dochází zároveň ke vzniku majetkových vztahů, tedy vlastnictví (ust. § 143 až 151 občanského zákoníku). Společné jmění manželů je vyjádřeno formou bezpodílového vlastnictví od roku 1998. Vyjadřuje rovnost mezi manžely, hlavně po stránce majetkové.

Mezi věci patřící do společného jmění manželů patří majetek nabytý za trvání manželství, závazky vzniklé za trvání manželství. Naopak věcmi nepatřící do společného jmění manželů jsou majetky a závazky vzniklé před uzavřením manželství, některé způsoby nabytí majetku jako dědictví, dary, věci osobní potřeby, závazky, které převzal jeden z manželů bez vědomí druhého manžela, v rozsahu nepřiměřeném velikosti jejich majetku. Vyvratitelnou právní domněnkou u SJM je předpoklad, že nabytý majetek a závazky vzniklé za trvání manželství, tvoří společné jmění manželů.

Rozsah SJM může být upraven odlišně oproti zákonu dvěma způsoby. Jednou možností je notářský zápis. Lze vytvořit předmanželskou smlouvu, rozšířit předmět SJM na dary i dědění, či zúžit předmět SJM na věci tvořící obvyklé vybavení domácnosti.

Další možností je rozhodnutí soudu, kdy lze SJM zúžit, pokud jeden z manželů vede trvale nezřízený život nebo pokud začne jeden z manželů podnikat či stane-li se společníkem

obchodní společnosti s neomezeným ručením (např. společníkem veřejné obchodní společnosti). Pak lze zúžit SJM až na věci tvořící obvyklé vybavení domácnosti.

K zániku společného jmění manželů dochází jednak smrtí jednoho z manželů nebo jejich rozvodem. Při rozvodu nastává majetkové vypořádání, kdy majetek i dluhy se dělí rovným dílem třemi způsoby. Buď manželé uzavřou písemnou dohodu, nebo jeden z nich podá návrh (žalobu) k soudu. Pak dochází k vypořádání na základě rozhodnutí soudu při podání návrhu jednoho z manželů. Podmínkou rozhodnutí soudu je rozvod manželství.

Vedle toho existuje třetí způsob, který je založen na nevyvratitelné právní domněnce, kdy je předpoklad, že po třech letech od rozvodu si manželé své SJM vypořádali. Dle občanského zákoníku jsou nemovité věci převedeny do podílového vlastnictví a věci movité užívány jen jedním z manželů přecházejí do jeho vlastnictví. Nemovitosti nabývají rozvedení manželé do podílového spoluvlastnictví.

2.3.4 Vyvlastnění

Je jedním ze způsobů zásahů do vlastnického práva a jsou pro něj stanoveny přísné podmínky. Toto omezení je možné jen ve veřejném zájmu, nebo nelze-li dosáhnout účelu jinak. Omezení je možné jen na základě zákona, pro daný účel a za přiměřenou náhradu.

Vyvlastnění^[27] tedy není jen způsobem odnětí vlastnického práva, ale i omezení, nebo lze jeho pomocí dosáhnout i zřízení, zrušení či omezení práva náležící k věcnému břemenu.

Toto vyvlastnění je zákonem podmíněno v několika bodech. Jedním z nich je, že vyvlastnění je přípustné jen pro daný účel a stanovené zvláštním zákonem. Také je zde podmínka převažujícího veřejného zájmu nad zachování práv původního vlastníka. Pokud lze totiž tyto práva k dané věci získat dohodou, nebo jiným způsob, nelze toto vyvlastnění uplatnit. A dále, je-li účelem vyvlastnění umístění staveb či změna prostorového uspořádání území, pak jej lze uplatnit jen za podmínky souladu s cíly a úkoly územního plánování. Rozsah, při němž dochází k vyvlastnění, musí být jen o velikosti, která je nezbytně nutná k dosažení jeho účelu a dle stanovení zvláštního zákona. Podmínkou je také i nutnost prokázání veřejného zájmu u vyvlastňovacího řízení. Žádost o rozšíření vyvlastnění o pozemky, stavby či věcná břemena, bez jejichž vlastnictví jsou jiná břemena, stavby či pozemky jen obtížně využívány, lze jen, pokud je to nezbytné k dosažení daného účelu. Dále

je nutné, aby subjekt žádající o vyvlastnění (vyvlastnitel) učinil vše pro poskytnutí informací původnímu vlastníku (vyvlastňovanému) v průběhu nejméně 6 měsíců, které mu sdělí účel vyvlastnění. Pokud tyto informace vyvlastňovaný včas nepřijme, lhůta pro přijetí návrhu na uzavření smlouvy nesmí být vyvlastnitelem stanovena na dobu kratší jak 60 dnů. Podání informací vyvlastňovanému, může být znemožněno neznalostí jeho jména či pobytu, nebo pokud tyto informace nepřijme na své adrese v cizině, při této situaci již není jejich dodání nutné. Také je podmínkou, že pokud není dosaženo účelu vyvlastnění do 3 let od uzavření dohody, může vyvlastňovaný uplatnit nárok na vrácení převedených práv (pokud je to uvedeno v dohodě). Nakonec je stanoveno v zákoně, že pokud nelze dosáhnout zrušení spoluvlastnictví je možné pozemek či stavbu v daném spoluvlastnictví vyvlastnit ve prospěch jednoho ze spoluvlastníků.

2.3.5 Zánik vlastnického práva

K zániku dochází jednak zánikem předmětu vlastnictví nebo způsob zániku je obdobný způsobu nabývání vlastnického práva. Při zániku vlastnického práva rozlišujeme, zda k němu dochází v závislosti na projevu vůle předchozího vlastníka, či nikoliv^[7].

V prvním případě dochází k zániku vlastnického práva smlouvou, na základě které dosavadní vlastník převede vlastnické právo na jinou osobu. Do této skupiny patří také opuštění věci, kdy subjekt již dále nechce být vlastníkem věci, a proto ji odloží, spotřebování věci nebo její zničení.

Ve druhém případě, kdy dochází k zániku vlastnického práva nezávisle na projevu vůle předešlého vlastníka, jde o znehodnocení věci, její ztrátu. Patří sem také smrt vlastníka, vydržení vlastnického práva jinou osobou, vyvlastnění, tj. odnětí vlastnického práva rozhodnutím státního orgánu.

3. SOUKROMOPRÁVNÍ OCHRANA VLASTNICKÉHO PRÁVA

Prostředky právní ochrany vlastnického práva můžeme rozlišit na soukromoprávní a veřejnoprávní. Soukromoprávní ochranu nalezneme v právu občanském, obchodním nebo pracovním. V oblasti veřejnoprávní poskytují ochranu vlastnickému právu předpisy práva trestního, správního či daňového.

3.1 Ochrana vlastnického práva v rámci občanského práva hmotného

Základní soukromoprávní ochranu vlastnického práva obsahuje občanský zákoník ^[2]. Aby bylo ochráněno vlastnické právo před jeho porušováním, či ohrožováním klade občanské právo důraz na prevenci proti těmto případům. Tato prevence je realizována určením povinností k předcházení protiprávním zásahům či jejich nežádoucím důsledkům.

Hrozbou je sankce vzniklá při porušení či ohrožení právního vztahu. Při protiprávní činnosti související s vlastnickým právem tvoří sankce konkrétní prostředky, které poskytuje vlastníkovvi právní řád, aby mu umožnil ochranu subjektivního vlastnického práva. Stanovené prostředky lze rozdělit na obecné a zvláštní. Obecných prostředků ochrany vlastnického práva lze užít na základě náležitosti vlastnického práva k právům subjektivním. Řídí se tedy předpisem o ochraně subjektivních práv.

Dalšími prostředky ochrany vztahující se k vlastnickému právu jsou věcněprávní a obligačněprávní. U nichž je možné se řídit na základě znalosti právního vztahu mezi vlastníkem domáhajícím se ochrany a rušitelem daného vlastníka. Problémem je však skutečnost, že pokud dojde k rušení vlastnického práva jiným subjektem, nastává mezi tímto subjektem a vlastníkem vznik závazkového právního vztahu. Přesto mezi těmito prostředky ochrany existují rozdíly.

Při ochraně věcněprávními prostředky je možné dosáhnout obnovení původního stavu vlastnictví, zatím co ochranou obligačněprávní je možné dosáhnout pouze náhrady škody způsobené vlastníkovvi. Pokud dojde k neoprávněnému zásahu do vlastnického práva, lze na jeho ochranu užít zvláštní prostředky, k nimž patří zejména vlastnické žaloby, které jsou obsaženy v § 126 občanského zákoníku.

3.1.1 Žaloba na vydání věci (žaloba revidikační)

Tato žaloba poskytuje ochranu vlastnického práva v případech zadržování věci. Je možné se jí domáhat jak u věcí movitých tak nemovitých. Předpokladem zdárného použití žaloby na vydání věci je fakt, že se daná věc nenachází ve faktické moci vlastníka, ale je v držení jiného neoprávněného subjektu. Touto situací dochází k porušení právní povinnosti všech třetích osob, která je založena na zdržení se veškeré činnosti zasahující do práv vlastníka.

Dalším předpokladem je, že vlastník je oprávněn podat žalobu u soudu z důvodu protiprávně zadržované věci tzn. aktivně legitimován. Subjekt, proti kterému žalobu podá, je ten, kdo věc protiprávně zadržuje. Důležitou podmínkou je však skutečnost, že se předmět žaloby nachází u subjektu, který ho zadržuje a tedy, že je daný subjekt schopen ho vydat. Pokud předmět neoprávněný vlastník spotřeboval, zničil nebo jinak poškodil, je možné se domáhat pouze náhrady škody, či žalovat nového vlastníka daného předmětu.

Věc, tedy předmět žaloby musí být individualizována, tzn. označena specifickými znaky, na jejichž základě je možné danou věc odlišit od ostatních stejného druhu. Tato podmínka je vztažena jak na věci movité tak nemovité. U věcí nemovitých je nutné předložit výpis z katastru nemovitostí, je-li předmětem jeho evidence.

Dále je nutné zjistit, zda je daný předmět zadržován protiprávně nebo vypůjčen či najmut. Pokud trvá vypůjčka či nájemní vztah nemůže být použita žaloba proti vypůjčitelu popř. nájemci. Pouze se lze domáhat na vypůjčitele nebo nájemce vydání věci, po uplynutí stanovené doby a za situace, že vypůjčitel či nájemce odmítá věc vrátit.

Posledním předpokladem žaloby je prokázání existence vlastnického práva vlastníkem. Vlastnictví musí existovat v době vydání rozhodnutí v řízení o vydání věci. V občanském zákoníku není určeno, zda má vlastník právo s předmětem vlastnictví také na vydání jeho přírůstků a užitků. V těchto případech se rozhoduje na základě skutečnosti, že žalovaný nebyl v dobré víře k předmětu vlastnictví. Tedy danou věc ukradl a neoprávněně využíval jejích přírůstků a užitků, které musí být vráceny oprávněnému vlastníkovi

3.1.2 Žaloba záporní (negativní)

V ostatních případech ochrany vlastnického práva lze užit záporní žalobu. A to zejm. V případech zásahu do vlastnického práva jiným než protiprávním způsobem zadržování věci. Vlastník je oprávněn k podání záporní žaloby za situace, že je ve svém právu jakýmkoliv způsobem rušen. Tato žaloba je vedena proti subjektu, který vlastnické právo omezuje či porušuje bez ohledu na jeho zavinění. Tato žaloba se týká zejm. sousedských vztahů a lze se jí domáhat za situace, kdy se požaduje, aby se žalovaný subjekt zdržel jednání, kterým zasahuje do vlastnického práva žalobce.

Dále je zde možné domáhat se obnovení původního stavu předmětu vlastnictví, který byl neoprávněným zásahem poničen, poškozen či byl jeho stav jakýmkoliv způsobem změněn. Také je možné dosažení zákazu nedovolených imisí, neoprávněných vstupů na pozemek či upuštění od stavby na cizím pozemku a odstranění následků s tím spojených.

3.1.3 Náležitosti žalob

Náležitosti žalob lze rozdělit na obecné a zvláštní. Obecné náležitosti žaloby jsou vymezeny v ust. § 42 odst. 4 občanského soudního řádu, zatímco zvláštní náležitosti najdeme v ust. § 79 tohoto zákona. Písemná forma musí obsahovat všechny obligatorní součásti, dělí se na tzv. rubriku žaloby, což je přední strana a vlastní text žaloby. Jejím nejdůležitější částí je žalobní návrh tzv. petit obsahující konkrétní informace. V případě nároku na plnění můžeme souhrnně vymežit, že v petitu musí být v každém navrhovacím výroku vymezeno „kdo, co, komu a do kdy“^[11].

Obecné náležitosti žalob jsou označení soudu, ke kterému daná žaloba směřuje, označení toho, kdo žalobu činní, označení věci, které se žaloba týká, určení toho čeho se žaloba domáhá a datum a podpis.

Mezi zvláštní náležitosti žaloby patří přesné označení účastníků řízení (jméno, příjmení a bydliště, popř. obchodní firma nebo název a sídlo právnické osoby, označení státu a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje). Dále musí žalobce vylíčit rozhodujících skutečností a označení důkazu, jichž se navrhovatel dovolává. Žaloba musí rovněž obsahovat určení, čeho se navrhovatel domáhá (tzv. žalobní petit).

Ve věcech týkajících se obchodních vztahů musí být dále uvedeno identifikační číslo právnické osoby, identifikační číslo fyzické osoby, která je podnikatelem, popřípadě jiné údaje důležité pro identifikaci účastníků řízení. Žalobní petit lze formulovat jako jednoduchý či složitý. Složitá verze je sepsána za situace, že žalobce v žalobě formuluje více nároků, vyplývajících z různých titulů. Dále lze označit jako složitý petit ten, ve kterém žalobce formuluje nároky, vyplývající ze skutkových okolností téhož případu. Mezi nimiž můžeme rozlišit nárok s povahou nárok hlavní a pomocný.

Dle způsobu náležitostí nároku rozlišujeme složený petit eventuální, alternativní a tzv. alternativní zmocnění. Eventuální petit vzniká za situace, že žalobce požaduje přisouzení určitého nároku, a teprve pro případ, kdy přisouzení tohoto nároku nebude možné, požaduje něco jiného. Petit primární vzniká na základě výnosu soudu, že nárok v něm uplatněný je oprávněný a možný, pak v rozsudku tomuto petitu vyhová. Pokud soud vyhová petitu primárnímu, eventuálním se již dále nezabývá. Není-li však přiznání nároku uplatněného v primárním petitu možné, zabývá se soud náležitostmi petitu eventuálního a v případě jeho vyhovění, musí primární petit zamítnout. Za této situace je tedy výhodnější návrh žaloby podat formou eventuální.

3.2 Ochrana vlastnického práva v rámci občanského zákoníku

Rozlišujeme tři způsoby, jimiž se lze domáhat ochrany vlastnického práva v rámci občanského zákoníku: soudní ochranu, zásah obecního úřadu a svépomoc^[3].

3.2.1 Soudní ochrana

Prvním způsobem je soudní ochrana zahrnující i možnost užití soudního výroku, který lze realizovat použitím exekučních prostředků. Ochrana poskytována právem náleží nejen hmotným statkům společně s detencí, držbou, vlastnictvím, odpovědností za vady a náhradu škody, ale i za statky hmotné. Ochrana osobnosti včetně speciálních předpisů je zvláštním případem, kterému poskytuje ochranu občanský zákoník.

Dále je v občanském zákoníku poskytována ochrana tělesné integrity, na jméno, občanské cti, důstojnosti, vymezení licence úřední, vědecké, umělecké a reportážní. Obecná ochrana náleží i právu na soukromí, které lze uplatnit na základě žaloby zdržovací, odstraňovací a satisfakční. Požadavky na tyto práva lze uplatnit i po smrti postiženého a to

jeho nejbližšími příbuznými. Na ochranu svého názvu, dobré pověsti a obchodněprávní mají právo právní subjekty.

V dnešní době je ochrana vlastnického práva poskytovaná soudy velmi pomalou a zdlouhavou cestou, jak je možné se svého práva domáhat. Určitým řešením by byla novela zákona, která by převedla dluh, který má škůdce splatit poškozenému, na stát. Tento dluh by pak škůdce splácel právě státu a ne poškozenému, který by se svých práv jen těžko a zdlouhavě na odsouzeném domáhal.

3.2.2 Zásah obecního úřadu (administrativní interdikt)

Dalším způsobem ochrany, kterým se lze domáhat na základě občanského zákoníku je zásah obecního úřadu. Tato ochrana je poskytována v případech zásahu do pokojného stavu. Subjekt je oprávněn se domáhat u obecního úřadu jednak zákazu daného zásahu, či obnovení původního stavu před zásahem.

Obecní úřad je oprávněn jen k předběžné úpravě postupu dle správního úřadu a podstatu sporu neřeší. Toto oprávnění náleží soudu, který jej řeší na základě návrhu některého z účastníků.

3.2.3 Svépomoc

Posledním a tedy třetím způsobem ochrany, kterou připouští občanský zákoník, je svépomoc. Tento způsob ochrany lze však užít jen v případě bezprostředního ohrožení či porušení práva daného subjektu. Je legitimní i v některých případech sousedských práv, krajní nouze a nutné obrany.

3.3 Ochrana vlastnického práva v rámci obchodního zákoníku

Ochrana vlastnického práva v rámci obchodního zákoníku se zabývá zejména problematikou ochrany majetkových zájmů zahraničních osob při jejich podnikání v ČR ^[13].

3.3.1 Ochrana majetkových zájmů zahraničních osob při podnikání v ČR

Vyvláštění či nucené omezení vlastnických práv ve veřejném zájmu je možné jen na základě zákona, který je obsažen v Listině základních práv a svobod. Ve stejném znění

pojednává i obchodní zákoník, který určuje, že majetek zahraniční osoby související s podnikáním v tuzemsku a majetek právnické osoby se zahraniční majetkovou účastí, může být v ČR vyvlastněn, či dané vlastnické právo omezeno jen ze dvou podmínek. A to na základě zákona a ve veřejném zájmu, který nelze uspokojit jinak. Opravným prostředkem proti rozhodnutí o vyvlastnění nebo omezení vlastnického práva se stává soud.

Při rozhodnutí o vyvlastnění nebo omezení vlastnického práva, musí být subjektu poskytnuta bez prodlení náhrada. Tato náhrada musí odpovídat plné hodnotě majetku dotčeného těmito opatřeními v době, kdy vyvlastňovací nebo omezovací opatření byla uskutečněna. Náhrada musí být také volně převoditelná do zahraničí v cizí měně.

Ochrana majetkových zájmů zahraničních subjektů je stanovena na základě zákona a posílena mezinárodní smlouvou o ochraně a vzájemné podpoře investic, které jsou pro ČR závazné a zveřejněné ve Sbírce zákonů, či ve Sbírce mezinárodních smluv. Dle ust. § 756 obchodního zákoníku se tyto mezinárodní smlouvy stávají součástí českého právního řádu a mají přednost před tuzemskou právní úpravou.

4. VEŘEJNOPRÁVNÍ OCHRANA VLASTNICKÉHO PRÁVA

Veřejné právo vyjadřuje nerovnost subjektů před zákonem, z nichž má jeden nadřazené postavení. Tímto privilegovaným subjektem jsou zejména státní orgány. Veřejnoprávní ochranu vlastnického práva najdeme především v právu trestním, správním a daňovém.

4.1 Trestní zákon

Nejdůležitějším dokumentem práva trestního je trestní zákon číslo 140/1961. Trestní zákon je rozdělen na obecnou a zvláštní část ^[12]. Obecná část obsahuje společná ustanovení ke všem trestným činům, či k jejich skupinám. Upravuje 3 hlavní náležitosti, jimiž jsou základy trestní odpovědnosti, ukládání trestů a ochranná opatření včetně ustanovení o působnosti trestních zákonů a vyložení některých pojmů.

Zvláštní část se zabývá znaky jednotlivých trestných činů, které jsou rozděleny do dvanácti hlav. Nejdůležitější je ochrana republiky a další zájmy týkající se společnosti jako celku, dále pak je to ochrana jednotlivců, trestné činy proti osobnosti a proti majetku. Mezi poslední Hlavy náleží trestné činy vojenské a jiné další činy na ně navazující.

4.2 Trestný čin

Podle českého trestního práva je spáchání trestného činu základem trestní odpovědnosti. Trestný čin je definován jako čin pro společnost nebezpečný, charakterizován znaky uvedenými v trestném zákoně (§ 3 odst. 1). Trestným činem není čin, jehož stupeň nebezpečnosti je pro společnost nepatrná, i když má znaky trestného činu ^[12].

Znaky trestného činu jsou rozlišeny na základě nebezpečnosti činu pro společnost (což je materiální znak) a znaků uvedených v zákoně (to je tzv. formální znak trestného činu). Formální znak je dále rozlišen na znaky skutkové podstaty, stanovený věk a přičetnost.

Trestným činem se rozumí i příprava závažného trestného činu, pokus trestného činu či účastenství na trestném činu ve formě organizátorství, návodu a pomoci, na základě

ustanovení § 89 odst. 1. Na základě stupně nebezpečnosti trestného činu pro společnost se rozhoduje i o výši trestu, který bude pachateli uložen.

Jednání proti společnosti lze rozdělit do několika kategorií jdoucích za sebou. Nejvýše stojí trestné činy stanovené trestním zákonem, dále pak to jsou přestupky a jiné správní delikty fyzických osob, pak občanskoprávní delikty a nakonec jsou to nežádoucí činy dle společnosti, mající škodlivé účinky, či je nelze zařadit mezi protiprávní jednání. V současné době obsahuje trestní právo pouze jediný stupeň trestného deliktu, jímž je trestný čin.

Trestné činy lze rozdělit podle druhu chráněných hodnot, podle formy zavinění či podle způsobu jednání. Také je možné jejich dělení na základě závažnosti:

- Zde se dále dělí dle stupně nebezpečnosti daného činu pro společnost na mimořádné trestné činy vysokého stupně, trestné činy velmi vysokého stupně, trestné činy menšího stupně a trestné činy malého stupně.
- Také je možné rozdělení dle typové závažnosti na trestné činy zvláště závažné (ty jsou úmyslné, s odnětím svobody na minimálně 8 let), trestné činy s trestem odnětí svobody do 5 let, trestné činy s odnětím svobody do 3 let a trestné činy s trestem odnětí svobody do 1 roku.
- Poslední rozdělení dle závažnosti je z procesního hlediska na trestné činy, za které je trest odnětí svobody na maximálně 5 let a trestný čin s trestem odnětí svobody nad 5 let (v tomto případě rozhoduje soudem sestavený senát a obvinění musí mít ze zákona přiděleného obhájce).

Trestné činy proti majetku lze rozlišit na tři druhy týkající se přisvojení si cizí věci či hodnoty na krádež, zpronevěru a podvod. Krádež^[10] – je činem, který trestní zákon rozlišuje v několika případech závislejících na hodnotě či způsobu jeho provedení. Obecnou formou krádeže je přisvojení si cizí věci tím, že se jí pachatel zmocní a způsobí tak škodu nikoli nepatrnou, tj. škodu alespoň 5 000,- Kč. Mezi další formy krádeže patří vloupání, použití násilí nebo pohrůžky násilí apod.

Ke zpronevěře^[31] dochází za situace, kdy si subjekt přisvojí cizí věc či jinou majetkovou hodnotu, která mu byla svěřena, a tím způsobí škodu nikoliv nepatrnou na cizím majetku, tj. škodu alespoň 5 000,- Kč.

Podvodem ^[14] je trestný čin, jehož se dopustí pachatel, který zneužije cizí nevědomosti k vlastnímu obohacení. Ve většině případů jde o vylákání peněz pod různou záminkou, po kterém následuje zmizení daného podvodníka a finanční újma poškozeného.

4.3 Přestupek

Právní úpravu týkající se přestupků obsahuje zákon o přestupcích. Trestný čin a přestupek mají společné znaky, a to v obou případech se jedná o protispolečenské činy vyžadující zavinění daného pachatele, jeho příčetnost a dosažení věku 15 let.

Liší se však v materiálních attributech, čímž je stupeň společenské nebezpečnosti. To lze vysvětlit na daném příkladě: Pokud si pachatel přisvojí věc, která není v jeho vlastnictví, tím že se jí zmocní a způsobí tím majiteli škodu odpovídající částce nejnižší měsíční mzdy stanovené vládou, je tento čin posuzován jako čin trestný.

Přestupkem by se stal, pokud by daná věc nedosahovala hodnoty stanovené trestním zákonem. Pokud nastane situace, že si formální znaky trestného činu a přestupku odporují, nebo se vzájemně překrývají. Pak se nejčastěji přihlíží ke stupni nebezpečí daného činu pro společnost.

Sankce uložené za přestupek mají užší škálu a jsou mírnějšího charakteru, než u trestných činů. Jsou to např. napomenutí, pokuta, zákaz činnosti či propadnutí věci. Mezi tyto sankce nelze začlenit trest odnětí svobody, lze však učinit určitá ochranná opatření jako omezující sankce nebo zabránění věci. O trestných činech rozhodují soudy okresní a vyšší, zatímco o přestupcích příslušné správní orgány.

Přestupky proti majetku^[17] § 50 jsou vymezeny v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Tento zákon stanoví, že přestupku se dopustí ten kdo, úmyslně způsobí na cizím majetku škodu činem stanoveným jako krádež, zpronevěra, podvod nebo pokusem o zničení či poškození dané věci. Pachateli tohoto přestupku může být uložena pokuta ve správním řízení do 15000 Kč. Dalším druhem přestupku je úmyslné a neoprávněné užívání cizího majetku, nebo situace, při níž si subjekt přisvojí cizí věc bez svolení oprávněného vlastníka. Tento čin lze pokutovat ve správním řízení do 15000 Kč. Posledním druhem přestupku je úmyslné ukrytí nebo převedení věci na sebe, nebo jinou osobu v případě získání dané věci

přestupkem, který byl spáchán jinou osobou, nebo výtěžek získaný z prodeje této věci, což lze ve správním řízení pokutovat do výše 15000 Kč.

4.4 Druhy trestů

Ukládat tresty^[12] je ve smyslu čl. 39 Listiny základních práv a svobod možné na základě zákona. Jde o zásadu zákonnosti při trestání (*nulla poena sine lege*). V ust. § 27 trestního zákona jsou uvedeny sankce za trestné činy včetně tzv. výjimečného trestu, při němž dochází k odnětí svobody v délce 15 až 25 let a trestu odnětí svobody na doživotí, který je upraven v § 29. Na základě novely trestního zákona v roce 1990 došlo ke zrušení trestu smrti a jeho nahrazení trestem odnětí svobody na doživotí s možností podmíněného propuštění. Do další novely z roku 1995 byly začleněny obecně prospěšné práce.

V dnešní době však nejvíce převažují tresty bez odnětí svobody, jimiž jsou např. peněžitý trest, obecně prospěšné práce, podmíněné odsouzení, zákaz činnosti, zákaz pobytu, propadnutí věci.

Jejich účel je nenahraditelný zejména u trestných činů, kdy nedochází k ohrožení společnosti, a proto by se jich mělo více užívat v trestním systému. Užití těchto alternativních trestů má několik výhod, a to v nižší nákladovosti a ve snadnějším začlenění těchto osob do společnosti po ukončení trestu.

4.4.1 Peněžitý trest

Peněžitý trest tvoří jednu z náhrad trestu odnětí svobody, podmínkou je však trest odnětí svobody kratšího trvání. Užívá se zejména u pachatelů s poruchou osobnosti jako je ziskuchtivost či vandalismus apod.

Tento trest je možné uložit, když je to povoleno na základě zákona, v případech trestných činů se sazbou odnětí svobody do tří let (závisí na povaze trestného činu a možnosti nápravy) a dále v případech trestné činnosti, při níž pachatel získal majetkový prospěch. Peněžitý trest může být dle zákona stanoven v rozmezí od 2 000 Kč do 5 000 000 Kč, jeho vyšší varianta by již byla nezákonná.

4.4.2 Propadnutí věci

Propadnutí věci je úkon náležící mezi tresty, jejichž účelem je zneškodnění věci sloužící k páčání trestného činu nebo zhoršení podmínek pro pachatele a jeho další trestnou činnost. Odejmutí věci může být také za účelem bránění prospěchu ze spáchaného trestného činu.

Vlastníkem propadlé věci se stává stát a na pachatele, kterému je daný trest uložen se nahlíží jako na odsouzeného, ihned po nabytí právní moci rozsudkem, v němž je trest uložen.

4.4.3 Propadnutí majetku

Propadnutí majetku je trestem, k jehož uložení dochází za situace, kdy je ho možné uložit vedle výjimečného trestu, nebo je uložen vedle trestu nepodmíněného v případech závažného úmyslného činu v souvislosti se snahou o dosažení majetkového prospěchu, a také při porušení předpisů o nakládání kontrolovaného zboží, účasti na zločinném spolčení či nedovoleném překročení hranic apod.

U propadnutí jmění dochází k zabavení jednak celého jmění, nebo jen jeho části, kterou určí soud. Toto se však vztahuje jen na majetek, který byl ve vlastnictví pachatele v době rozsudku a nezahrnuje věci nezbytné k životní potřebě pachatele, či jeho blízkých osob. Vlastnictví tohoto jmění po nabytí právní moci rozhodnutí přechází na stát.

Sankce uložené za přestupek mají užší škálu a jsou mírnějšího charakteru, než u trestných činů. Jsou to např. napomenutí, pokuta, zákaz činnosti či propadnutí věci. Mezi tyto sankce nelze začlenit trest odnětí svobody, lze však učinit určitá ochranná opatření jako omezující sankce nebo zabránění věci. O trestných činech rozhodují soudy okresní a vyšší, zatímco o přestupcích příslušné správní orgány.

4.5 Trestní řád

Trestní řád^[21] je úředně přijatý zákon upravující normy týkající se trestního řízení. Je kodexem práva trestního procesního. Upravuje zjm. Postup a činnost orgánů činných v trestním řízení. Zabývá se hlavně trestnými činy a potrestáním pachatelů, kteří je spáchali.

Dále obsahuje práva a povinnosti osob, proti kterým je řízení vedeno, nebo účastníků v daném řízení. Těmi jsou svědci, obhájci, znalci, tlumočníci aj. V České republice první

trestní řád nabyt účinnosti 1.1. 1962 a v dalších letech byl několikrát novelizován i Ústavním soudem až do roku 2006. Aktuální úprava je začleněna pod zákonem č. 141/1961 Sb.

4.5.1 Účel zákona

Upravuje^[22] postup orgánů činných v trestním řízení. Účelem je důkladné prošetření trestných činů a spravedlivé potrestání jejich pachatelů. Cílem je upevnění zákonitosti, předcházení a zamezení trestné činnosti, dále k výchově občanů ve směru zachování zákonů a pravidel občanského soužití. K plnění povinností ke státu, jeho společnosti a tím k pomoci k dosažení účelu trestního řádu.

4.5.2 Podání

Podání^[22] je posuzováno vždy jen dle svého obsahu. Jeho forma podání může být různá, a to jak písemně, ústně do protokolu, v elektronické podobě podepsané elektronicky podle zvláštních předpisů, telegraficky, telefaxem či dálnopisem. V podání musí být uvedeno zjm. ke kterému orgánu činnému v trestním řízení je určeno, kdo jej činí, čeho se týká, co sleduje, společně s podpisem a datem sepsání.

Další podmínkou je přiložení potřebného počtu stejnopisů s přílohami. Při trestním oznámení ústní formou se vyslechnou veškeré náležitosti týkající se okolností, za nichž byl čin spáchán, o osobních poměrech, za něhož se oznámení podává, o důkazech, či výši škody vzniklé způsobením činu. Výslech je proveden za účelem získání podkladů pro další řízení.

4.5.3 Oprávnění poškozeného a uplatnění nároku na náhradu škody

Toto oprávnění^[22] má ten, jemuž bylo ublíženo na zdraví či mu byla způsobena majetková či jiná škoda vzniklá spácháním trestného činu. V důsledku této situace má daný subjekt právo podat návrh na doplnění dokazování, nahlížet do spisů, zúčastnit se hlavního líčení a před koncem řízení se k věci vyjádřit.

Podmínkou je, že újma poškozeného byla způsobena zaviněním pachatele či byla v příčinné souvislosti s trestným činem. Za této situace má poškozený nárok na náhradu škody, jež mu byla způsobena a má právo navrhnout soudu, aby v rozsudku zahrnul

povinnost nahradit tuto škodu. A to nejpozději před zahájením dokazování v hlavním líčení. V návrhu musí být uveden důvod a výše náhrady škody, který poškozený uplatňuje.

4.5.4 Vydání a odnětí věci

Povinnost k vydání věci^[22] má ten kdo má při sobě věc důležitou pro trestní řízení. Za této situace je povinen ji vydat příslušným orgánům. Při neuposlechnutí může být daná věc odňata na příkaz předsedy senátu, státního zástupce nebo policejního orgánu, jenž potřebuje k vydání příkazu souhlas státního zástupce. Po odejmutí dané věci osobě, je ihned sepsáno písemné potvrzení a převzetí věci či opis protokolu, orgánem, který úkol provedl.

4.5.5 Vrácení věci

K vrácení věci^[22] dochází za situace, že již není k dalšímu řízení třeba a nelze ji nechat propadnout ani zabrat. Dle zákona se tato věc vrátí subjektu, který ji vydal, či mu byla odňata a o jehož právu na věc není pochyb. Pokud nedojde k převzetí věci jejím vlastníkem je tato věc prodána a částka za ní stržena či uložena do úschovy soudu.

4.5.6 Zajištění výkonu trestu propadnutí majetku

Uložení trestu^[22] vzniká, je-li obviněný stíhán pro trestný čin, u něhož se vzhledem k povaze, závažnosti tohoto činu a poměrům obviněného očekává uložení trestu propadnutí majetku z důvodu obavy, že výkon trestu bude zmařen nebo ztížen. Zajištěný majetek se vztahuje na vše od majetku obviněného, přírůstky a výtěžky z majetku jakož i majetek, kterého obviněný nabude po zajištění.

ZÁVĚR

V této práci jsem se snažila poskytnout možnost utvořit si celkový pohled na otázky týkající se vlastnického práva a jeho ochrany v právním řádu České republiky. I když jsem nemohla proniknout do veškeré problematiky vlastnického práva, zaměřila jsem se alespoň, na stručné vymezení vlastnického práva a jeho historie, dále pak na způsoby jeho nabytí, vzniku či zániku. Zejména v bodu historie vlastnického práva by bylo možné vypracovat zvláštní bakalářskou práci na toto téma.

Dalším velmi obsáhlým tématem, kterým jsem se zabývala, je vymezení vlastnického práva v občanském zákoníku a v Listině základních práv a svobod. Vlastnické právo má však i neodmyslitelné zastoupení v mezinárodních dokumentech.

V rámci soukromoprávních vztahů jsem věnovala pozornost možnosti soudní i mimosoudní ochrany vlastnického práva. Nejdůležitější soukromoprávní ochranou v rámci občanského zákoníku práva hmotného, kterou jsem zde vymezila, je zajištěna dvěma způsoby a to žalobou na vydání věci a žalobou zápůřčí. V oblasti veřejnoprávní jsem se zaměřila na ochranu poskytovanou vlastnickému právu v rámci práva trestního. Toto trestní právo je upraveno zejména v Trestním zákoně a dále pak specifikováno pro účastníky tohoto řízení v Trestním řádu.

Vzhledem k tomu, že v naší společnosti je častým jevem porušování vlastnických práv, rozhodla jsem se na danou problematiku zaměřit a částečně ji popsat v mé bakalářské práci. Proto je třeba mít na zřeteli, že v mnoha případech je jedinou možností, jak se domáhat ochrany vlastnického práva, žaloba v občanskoprávním soudním řízení. Je však pravdou, že délka těchto řízení je v současné době dlouhá a pro subjekt, který se cítí poškozen i finančně velmi nákladná.

K současnému stavu právní ochrany vlastnického práva, která je naším právním řádem tomuto právu poskytována lze říci to, že ochrana vlastnických práv v právních předpisech naší země je poskytována v uspokojivé míře. Problematikou však stále zůstává otázka činnosti soudů a jejich rychlost rozhodování.

V této bakalářské práci jsem splnila úkol, který spočíval ve zpracování tohoto tématu a pochopení dané problematiky vlastnického práva. Bylo to pro mne téma velmi zajímavé a poučné nejen pro tuto práci, ale i pro můj budoucí život.

POUŽITÁ LITERATURA:

1. BLAHOŽ, J. *Sjednocující se Evropa a lidská a občanská práva*, Praha: ASPI, 2005
2. FIALA, J. *Občanské právo hmotné (2. vyd., opr. a dopl.)*, Brno: Masarykova univerzita, 1998
3. GERLOCH, A.; Hřebejk, J.; Zoubek, V. *Ústavní systém České republiky, základy českého ústavního práva*, Praha: Prospektum, 1999
4. HALFAR, B. *Právo (2., přeprac. a dopl. vyd.)*, Ostrava: VŠB-Technická univerzita, 2003
5. HISTORIE VLASTNICKÉHO PRÁVA DLE PRÁVA RAKOUSKÉHO, internet dne 21. 11. 2008:
<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/352351-vlastnicke-pravo>
6. CHARTA ZÁKLADNÍCH PRÁV EVROPSKÉ UNIE, internet dne 21. 11. 2008:
http://www.evropska-unie.cz/cz/file_system/folder.asp?folder_id=3
7. KLAVÍK J. *Základy práva*, Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003
8. KLÍMA, K. *Ústavní právo*, 2. rozšířené vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, 2004
9. KLOKOČKA, VI. *Ústavní systémy evropských států (srovnávací studie)*, Praha: Linde, 2006
10. KRÁDEŽ, internet dne 23. 5. 2009:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kr%C3%A1de%C5%BE>
11. NÁLEŽITOSTI ŽALOB, internet dne 23. 5. 2009:
<http://www.upol.cz/>
12. NOVOTNÝ, O., Dolenský, A., Jelínek, J., Vanduchová, M. *Trestní právo hmotné (I. Obecná část)*, Praha: Codex, 1997
13. OCHRANA VLASTNICKÉHO PRÁVA, internet dne 23. 5. 2009:
http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&refresh=yes&levelid=OC_252.HTM
14. PODVOD, internet dne 23. 5. 2009:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Podvod>
15. POMAHAČ, R. *Evropské právo (stručný přehled)*, Praha: Univerzita Karlova, Karolinum, 2003
16. POMAHAČ, R. *Evropské veřejné právo*, Praha: ASPI Publishing, 2004
17. PŘESTUPKY PROTI MAJETKU
<http://www.epis.cz/prehled-prestupku-podle-zakonu-361-2000-sb-a-c-200-1990-Sb>
18. SDĚLENÍ FEDERÁLNÍHO MINISTERSTVA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících
19. SUDRE, F. *Mezinárodní a evropské právo lidských práv*, přel. J Malenovský, Brno: Masarykova univerzita, 1997
20. ŠIŠKOVÁ, N. *Dimenze ochrany lidských práv v EU*, Praha: ASPI Publishing, 2003
21. TRESTNÍ ŘÁD – úvod
http://cs.wikipedia.org/wiki/Trestn%C3%AD_%C5%99%C3%A1d
22. TRESTNÍ ŘÁD
<http://zakony-online.cz/?s16&q16=all>
23. USNESENÍ PŘEDSEDNICTVA ČESKÉ NÁRODNÍ RADY č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
24. VLASTNICKÁ TRIÁDA

<http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&refresh=yes&levelid=OC220.HTM>

25. VŠEOBECNÁ DEKLARACE LIDSKÝCH PRÁV, internet dne 21. 11. 2008:
<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>
26. VYHLÁŠKA MINISTRA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech
27. ZÁKON č. 184/2006 Sb., zákon o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo stavbě (zákon o vyvlastnění)
28. ZÁKON č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
29. ZÁKON č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
30. ZÁKON č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
31. ZPRONEVĚRA, internet dne 23. 5. 2009:
<http://www.mesec.cz/clanky/trestne-ciny-proti-majetku-kradez-a-zpronevera/>
32. TRESTNÍ ŘÁD
<http://zakony-online.cz/?s16&q16=all>